

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาททางสังคมของเสาหาบียาตในสมัยนบีมุหัมมัด ﷺ กับการประยุกต์ใช้กับสตรีไทยมุสลิมในสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

ผู้เขียน นายมุหัมมัดรอฟลี แวะหะมะ

สาขาวิชา อิสลามศึกษา

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของเสาหาบียาตในสังคมยุคสมัยของท่านนบี ﷺ 2) ศึกษาระดับการปฏิบัติตามบทบาทเสาหาบียาตของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบัน และ 3) สืบเคราะห์ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยให้สอดคล้องกับบทบาทของเสาหาบียาต โดยการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มผู้ทรงวุฒิจำนวน 16 คน และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลหลักอีกจำนวน 90 คน

ผลการวิจัยเอกสารพบว่า เสาหาบียาตจำนวนหนึ่งในยุคสมัยของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ มีบทบาทสำคัญทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาและด้านการเมือง ผลการศึกษาในเชิงปริมาณพบว่า สตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ปฏิบัติตามบทบาทของเสาหาบียาตทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการสืบเคราะห์ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาบทบาทสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สรุปได้ดังนี้คือ 1) ธารงค์เผยแผ่องค์ความรู้เกี่ยวกับเสาหาบียาตในทุกมิติอย่างทั่วถึงทุกระดับของสังคม 2) สร้างความเข้าใจและความตระหนักแก่ผู้นำมุสลิมทุกระดับชั้นในความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมบทบาทของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สอดคล้องกับบทบาทของเสาหาบียาต 3) สร้างผู้นำสตรีมุสลิมรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความเข้าใจทั้งตัวบทและบริบท 4) พัฒนามโนทัศน์การศึกษาอิสลามให้ครอบคลุมตามเจตนารมณ์และเป้าหมายของการศึกษาในอิสลาม 5) เปิดพื้นที่ให้สตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนร่วมในองค์กรศาสนา นอกจากนี้ผลการวิจัยพบอีกว่า สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันตุลาการและองค์กรต่างๆ ของสตรีมุสลิมที่มีอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาบทบาทของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สอดคล้องกับบทบาทของเสาหาบียาต

Thesis Title Social Roles of *Ṣaḥābiyāt* in the Prophet Muhammad ﷺ Era with Application to Thai Muslim Women in the Society of Southern Border Provinces of Thailand

Author Mr. Muhammad Roflee Waehama

Major Program Islamic Studies

Academic Year 2014

ABSTRACT

This research aims at 1) studying the roles of *Ṣaḥābiyāt* in the Madinan Society at the time of the Prophet Muhammad ﷺ, 2) investigating the level of current Thai Muslim women in the three Southern Border Provinces of Thailand in practicing *Ṣaḥābiyāt*'s roles, and 3) synthesizing the suggestions to develop the roles of current Thai Muslim women in the three Southern Border Provinces of Thailand in accordance with the roles of *Ṣaḥābiyāt*. Qualitative method which documents, in-depth interview and focus group discussion of 16 experts, and quantitative method which composes of 90 key informants were used in collecting data.

The document findings revealed that some *Ṣaḥābiyāt* at the time of the Prophet Muhammad ﷺ played an important role in the society and culture, economy, education and politics. The quantitative study showed that the level of Thai Muslim women in the three Southern Border Provinces in practicing the 4 aspects of *Ṣaḥābiyāt*'s roles is in the average. The results of the synthesis of the experts' suggestions to develop the role of Thai Muslim women in the three Southern Border Provinces are summarized as follows: 1) campaigning for disseminating knowledge about *Ṣaḥābiyāt* in all aspects throughout all levels of the society, 2) creating an understanding and awareness among Muslim leaders at all levels of the need to promote the role of Thai Muslim women in the three Southern Border Provinces in accordance with the roles of *Ṣaḥābiyāt*, 3) producing a new generation of Muslim women leaders who are fully equipped with textual and contextual knowledge and understanding, 4) developing Islamic educational concepts to cover objectives and goals of Islamic education, and 5) providing space for Muslim women's participation in religious organizations. The study also revealed that educational, religious, judicial institutions and Muslim women organizations which are functioning in the three Southern Border Provinces are vital mechanism to drive up and develop the roles of Thai Muslim women in accordance with the role of *Ṣaḥābiyāt*.

موضوع البحث : الدور الاجتماعي للصّحائيات في عصر النبي محمد ﷺ وتطبيقاته على النساء المسلمات
التايلانديات في محافظات الحدودية الجنوبية بالمملكة التايلاندية

الباحث : محمد رفلي ويهاما

القسم : الدراسات الإسلامية

العام الدراسي : 2557 بوزية / 2014 ميلادية

مستخلص البحث

هذا البحث يهدف إلى: (1) دراسة أدوار الصّحائيات في المجتمع المدني في عصر النبي محمد ﷺ. (2) تحري مستوى التزام النساء المسلمات التايلانديات في المحافظات الحدودية الجنوبية الثلاث بالمملكة التايلاندية بأدوار الصّحائيات. (3) التوصل إلى الاقتراحات اللازمة لتطوير أدوار النساء المسلمات التايلانديات في محافظات الحدود الجنوبية الثلاث بالمملكة التايلاندية بما يوافق أدوار الصّحائيات. أما طريقة الدراسات النظرية فقد تم جمع المعلومات من الوثائق، والمقابلات الشخصية، ومناقشة المجموعة المستهدفين مكونة من 16 خبيراً. وأما الدراسة الكمية فقد تم جمع المعلومات بطريق توزيع الاستبانات على 90 عيّنة من النساء .

كشفت نتائج الوثائق أنّ الصّحائيات في عصر النبي محمد ﷺ لعبن أدواراً مهمة: اجتماعية وثقافية، واقتصادية، وتعليمية، وسياسية. وأظهرت الدراسة الكمية أنّ مستوى النساء المسلمات التايلانديات في المحافظات الحدودية الجنوبية الثلاث يراون 4 جوانب من أدوار الصّحائيات بنسبة متوسطة. وتتلخص اقتراحات الخبراء لتطوير أدوار النساء المسلمات التايلانديات في محافظات الحدود الجنوبية الثلاث على النحو التالي: (1) القيام بحملة تعريف لأدوار الصّحائيات في كلّ مستويات المجتمع، (2) توعية وجهاء المسلمين في جميع المستويات حول ضرورة رفع دور النساء المسلمات التايلانديات في محافظات الحدود الجنوبية الثلاث إلى بما يتوافق مع أدوار الصّحائيات، (3) إنشاء جيل جديد من القيادات النسائية المسلمة الواعية بالدور الاجتماعي في المجتمع، (4) تطوير المفاهيم التربوية الإسلامية لتشمل أهداف وغايات التعليم في الإسلام، (5) فتح المجال لمشاركة المرأة المسلمة في المؤسسات الدينية. كما كشفت الدراسة أيضاً أنّ المؤسسات التربوية والدينية والقضائية والمنظمات النسائية التي تعمل في محافظات الحدود الجنوبية الثلاث لها أثر في رفع وتطوير أدوار النساء المسلمات التايلانديات في محافظات الحدود الجنوبية الثلاث إلى ما يتوافق مع أدوار الصّحائيات.